

Pa
570

Q. B. V
 PRAENOBILISSIMOS AMPLISSIMOS CONSVLTIS
 SIMOS EXCELLENTISSIMOSQVE
 INCLVTAE REIPVBLICAE GORLICENSIS
PATRES CONSCRIPTOS
 MVNIFICENTISSIMOS GYMNASII
PATRONOS

ATQVE ITEM
 OMNES OMNIS ORDINIS DIGNITATISQVE LITERATOS
 AD ORATIONEM SVB NOVI MVNERIS AVSPICIA
 MORE RITVQVE VETERVM VII. CALENDAS QVINCTILES
 HORA NONA MATVTINA AVDITA HABENDAM
 QVAM POTEST HVMANISSIME OBSERVANTISSIMEQVE
 INVITAT

M. FRIDERICVS CHRISTIANVS BAVMEISTERVS
 GYMNASII GORLICENS. RECTOR

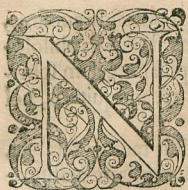
GORLICI, LITERIS RICHTERIANIS.

De nimis antiquitatis et novitatis studio.

Io. OWENVS S. L. III. poster. Epigr. 47.

Displicet insipiens nouitas, delira uetustas
Non placet; est VERO nil mihi, Paulle, prius.
Non ego sum ueterum, non adsecla, Paulle,
nouorum,
Seu uetus est, VERVM diligo, siue nouum.

Oui, quo me prouida prouidi summique Numinis clementia fungi uoluit, muneris ratio exigit, ut, quicquid huius est descriptionis, publicae exponam luci, eruditorumque oculis ac iudicio subiiciam. Nuper scilicet Magnificus Excellentissimisque florentissimae reipublicae Gorlicensis Senatus, communibus suffragiis, me Gymnasii rectorem designauit, deque cathedra academica, praeter omnem spem et expectationem, deuocatum, toti omnino Gymnasio, eiusdemque doctoribus perbenigne praefecit. De quo quidem singulari prolixissimoque in me fauore Gymnasii Ephorum, dici uix potest, quam impense mihi gratuler, maxime, cum eum occupare locum iussus fuerim, quem, per quadraginta, amplius, annos, GROSSERVS, uere magnus, meritisque et canitie uenerandus, mirifice, summaque cum laude, ornauit, diutius sine dubio ornaturus, si, quantum animi ualer uigore, tantum in membris, et in lingua praesertim, roboris sentiret ac firmamenti. Non attinet, hic GROSSERI, per uniuersum, qua cultior est, orbem celebratissimi, laudes cumulatius percensere, praesertim, cum tot eius scripta, nitide profecto et exquisitius elaborata, totque item eruditi, ex ipsius scholis in omnes fere Europae partes disgressi, dispalati, et cumulatissime testentur, GROSSERO, in limandis perpoliendisque iuuenum ingeniis, nec diligentior, nec felicior, quemquam extitisse. Id unum tamen, non possum, quin publice commemorem, me, ut aduentans nuper primum uidebam, submissequae salutabam Venerandum Senem, me, inquam, facro quodam perfusum horrore, uenerabundumque adstitisse. Vsque adeo me percellerat rara, mirificaeque coniuncta grauitati, humanitas uenerabilis VIRI, qui me tenerius, quam ullus unquam pater filium, ex longinquo reducem itinere, excipere potuit, amplectebatur! Seruet DEUS hunc meum fidelissimum et dilectissimum parentem in posterum sospitem, ipsumque sufficientibus, et animi, et corporis, uiribus instruat, ut diu, et uidere, et amare, et colere, cum mihi liceat, quem nunquam, nisi summa cum animi uoluptate, uideo, quemque nec amare, nec obseruare fatis possum. Huius igitur, huius, inquam, magni doctissimi, et summi GROSSERI in locum cum nunc sufficiat, in eoque iam sim, ut munus auspicer, orationem, VII. Calend. Quintiles, more ritumque ueterum, habendam, praemitam. Ad quam, perbenigne audiendam, Excellentissimos Gymnasii Patronos, et eruditissimos quosuis Musarum Gorlicensium fautores, qualicumque hac seripione, inuitandos duxi. Ne uero

consuetudini nihil dem, quaedam, quam fieri potest breuissime, praefabor de nimio antiquitatis nouitatisque studio in philosophando, euidenter demonstraturus, philosophiam rectam sobriamque quiduis potius, quam inconsultum, uel antiquitatis, uel nouitatis, amorem, ferre posse.

Antiquitatis nomen compluribus existit tam uenerabile, ut, cuiusuis rei praestantiam ex temporis diuturnitate aestumare soliti, id omne, quod recens est, et nuper admodum natum, multo omnino insolentique fastidio, asperruntur. Quae quidem antiquitatis ueneratio, si quos alios, criticos certe, humanitatisque studiis deditos, tenet saepenumero, et nimium quantum occupauit. Hos enim, scimus, quantius tum demum sibi uideri pretii, cum in monumentum, carie tincisque exesum, inciderint, illudque, coniectandi arte in subsidium adhibita, nouerint aliis interpretari. Peropportune hic in mentem uenit GROTHII, quem, accepimus, interrogatum a NICOLAO HEINSIO, qua tandem re opus esset, si ad idem, quod ipse iam attigisset, eruditionis fastigium peruenire uellet, seueriori paullulum uoce, praesente PEIRESCIO, respondisse, *lege ueteres, sperne recentiores, et eris noster.* *) HVGONI, hac quidem in re, accessisse criticorum alios per plures, id uero, si uacaret, luculentis nunc, memoratuque dignis, exemplis posset comprobari. DIONYSIVM PETAVIVM, legimus, amicis memoriae ac beneuolentiae tesseram dare consueisse haec uerba, noua quaerant alii, nil, nisi prisca, peto. CLAUDIVM item BELVRGERIVM, refert ERYTHRAEVS, **) usque adeo antiquitatis studio deditum fuisse, ut, cum alios plures scriptorum antiquiorum, tum uero uel inprimis Homerum continenter habuerit in manibus, hunc edidicerit totum, hunc denique, fecum in templum delatum, sacrarum loco precum, recitarit. Perridicule profecto et impie! Vix quisquam, opinor, erit, qui, rerum ueterrimarum notitiam critico, elegantiorisque literaturae studio, summopere esse necessariam, negauerit. Criticorum est, linguas, quibus continetur eruditio et propagatur, ab omni corruptelarum genere liberare, et ab omnibus inquinamentis immunes conseruare. Atque adeo criticorum partes id exigunt, ut, nauiter excusso omni scriptorum genere,

limpi-

*) Conf. Stollii *Historie der Gelehrtheit* edit. nouiss. p. 12. Item Georgii Henrici Ayzeri dissertatio de comparatione eruditionis antiquae et recentioris, quae affixa est Ant. Blackwallii commentationi de praestantia classicorum Auctorum, quam Cl. Ayzer latine uertit, atque animaduersionibus instruxit, Lipsi. 1735.

**) In Pinacotheca P. I. p. 206.

limpidissimos illos fontes, in quibus linguarum reperitur integritas, audius combibant. Tantum itaque abest, ut criticis humanitatisque studiosis fraudi sit antiquitatis amor, uitioque uerti debeat, ut hoc maiorem mereantur laudem plausumque, quo cupidius in peruoluendis antiquissimorum auctorum monumentis elaborauerint. Quin imo, aut ego uehementer fallor, aut recte iudicant prudentiores, sine antiquitatis studio eruditionis solidioris amantes non magis proficere, quam quempiam sine sole solem posse intueri. Ex his, rationibus rite subductis, conficies, rerum, a memoria nostra remotarum, inuestigationem non modo non uituperari debere, uerum etiam maximopere optimo cuique esse commendandam. Quemadmodum uero sagaciores rerum existimatores, et amant ueterum monumenta, et amari uolunt ab omnibus, ita, non possunt, quin commoueantur animo, grauiusque indignentur, cum, a non nullis, uident, sic coli ueteres, ut fastidiant recentiores, sic adamari obsoleta, ut, quae noua sunt, in minimis ponantur. Ipsos ueteres, constat, de nimio hoc uetustatis amore, insolentique nouitatis contentu, identidem uehementerque fuisse conquestos. Scite hanc in rem HORATIVS,

Quod si tam Graecis nouitas inuisa fuisset,
 Quam nobis, quid nunc esset uetus? aut quid
 haberet,

Quod legeret tereretque uiritim publicus
 usus? ***)

Haec Horatius. Cui, operae pretium est, addere QVINCTILIANVM. Hic, uitio, inquit, malignitatis humanae uetera semper in laude sunt, praesentia in fastidio. ****) Alios, ne longior sim, lubens praetereo.

Sed haec quidem de nimio antiquitatis amore criticorum, qui excusatius peccare uideri poterant, si, fastiditis recentioribus, plus iusto tribuant ueteribus, propterea, quod in eo, si quidem rerum suarum uelint satagere, ipsorum curae et labores uel maxime euigilare debent, ut antiquorum monumenta, quam fieri potest diligentissime, et sine remissione, perscrutentur. Vellem uero, aut nusquam superstitionosa, et cum recentiorum contemptu coniuncta, antiquitatis admiratio exstaret, aut criticos certe solos occuparet. At, at, experientia edocti, nouimus, ipsos quoque philosophos, quorum erat,

b
 folam

***) Epist. L. II, epist. I.

****) In dialogo de Oratoribus. Cap. 18.

folam rationem sequi ducem, quos, neque antiquitati, neque nouitati, dare quid oportebat, philosophos, inquam, haud raro antiquitatis amore ita captos, et ita fascinosos esse, ut, eorum bene multos, comperiamus, ex ueritate pauca, ex opinione annorumque numero plurima ponderare. Cum superiorum seculorum memoriam mecum repeto, cum philosophos, philosophandique rationem, praeterito tempore, tantum non omnibus familiarem, cogito, parum abest, quin philosophos inter ipsos philosophos desiderem, et philosophiam in ipsa eorumdem philosophia requiram. Antiquitati, et Aristotelis maxime auctoritati, tantum in philosophando, seculis praeterlapsis, tribuebatur, ut ultra Aristotelem sapere uelle, nefas haberetur, magnumque omnino piaculum existimaretur. Quin etiam, si Thomasio fides habenda, philosophiam docturi, summosque in eadem honores indepturi, fide iuris iurandi interposita, polliceri iuebantur, se nunquam, secessione ab Aristotele facta, noui quid in philosophando machinatos. Atque haec obsequii religio, qua Aristoteli addicti erant eiusdem sectatores, non nullos eo adduxit, ut ipsam Aristotelis ethicam coram concione aliis interpretandam existimarent. Plura, huc pertinentia, adferrem, at, quid opus est uerbis, cum rerum adsunt testimonia? Proponere tibi innumeros illos, spissaeque molis, libros commentarios, in Aristotelis scripta confectos, considera tot Logica, totque Metaphysica scripta, Aristoteleas praeceptiones complexa, cumulatius, opinor, intelliges, quo loco habitus quondam fuerit Aristoteles. Nemo intelligentiorum forsitan est, quin, habita temporis, quo uixit Stagirita, ratione, miretur eundem, eiusdemque acumen totus obstupescat, at tantum eidem tribuere, ut eiusdem auctoritas rationis imperio potior sit, id uero est eiusmodi, ut liberalioribus ingenii prorsus indignum uideatur. Non profecto, non opus habet philosophia, ut se, uel Platonis, uel Aristotelis, uel alius cuiusdam eruditi sapientisque uiri, auctoritate tueatur, sed ratio, domesticis nixa praesidiis, non modo, quid in quaque re ueri sit, perspicere, uerum quoque, quale illud sit, ipsa optime iudicare potest. Quare, quum intelligentiores, qui iugi Aristotelici dudum fuerant impatientissimi, plus satis animaduertent, superstitiosam Aristotelis admirationem, quantum officiat rationis culturae, tantum ueritatis obstare incrementis, eo, quanta poterant maxima, animi contentione conuincantur, ut, iugo Aristotelis excusso, rationem, turpissima philosophandi seruitute, de fastigio suo fere deturbatam, honori suo dignitatisque pristinae restituerent, et liberiores illam philosophandi rationem quasi postliminio reuocarent. Nouimus,

mus, quid Cartesius, hac quidem in re, tentauerit, quid effecerit idem, non ignoramus. Ipso enim opitulante, pulsae sunt, magna ex parte, Scholasticorum tenebrae, et perspicuitatis plus, quam antea, habita fuit ratio. Nouimus, quid Thomasi operis, quid Leibnitii acumini, quid Rüdigeri, Wolfii, aliorumque conatibus debeamus, quos, meminimus, auctoritatis Aristotelis pertaesos, ita occoepisse philosophari, ut quiduis potius, quam in unius magistri uerba iurare, uideri maluerint. Quo factum, ut, meditationis ope, innumerae omnino utilissimaeque ueritates fuerint in lucem protractae, quas antea, spissis inuolutas tenebris, uel ignorabant prorsus Scholastici, uel confuse certe et obscuriuscule norant. Haec quidem omnia quoties cogito, cogito autem saepissime, toties, re curatius mecum agitata, quanta sit seculi nostri felicitas, peruideo, quantasque Numini, rebus humanis propitio, debeam gratias, probe intelligo, quod ea me aetate potissimum nasci uoluerit, qua, discussa densa opinionum caligine, perdomitoque illo informi monstro, Scholasticorum scilicet barbarie, largior ueritatis lux laetissime effulsit. At simul non possum, quin uehementius indignor, cum uideo, nonnullos, qui eclecticice, quod uocant, philosophari uideri uolunt, eo saepenumero progredi audaciae, ut euentissimas quasque et utilissimas ueritates in dubium uocent, rationis fines, quam decebat, latius extendant, mysteria scitaque DEI, perreuerenter tractanda, spernant, ieiunas, ridiculas, portentique similes, opiniones, nefario omnino detestandoque ausu, commenti. Recentiorum nonnullorum hic mos est, quos, scimus, eam iniisse philosophandi rationem, ut in eo, nescio quam, acuminis gloriam quaerant, si explodunt ueterum placita, falsiusque rident, si ueritates, diuinitus patefactas, contentui habent, si noua denique, et ne fando quidem audita, licentius confingunt. Quos quidem homines, qui ait, sua uti ratione, philosophorumque in numerum esse cooptandos, nae is ualde ignorat, quam alienus sit uerus philosophus ab omni conuiciandi libidine, quamque uehementer idem detestetur omnes illos, qui laudi sibi ducunt, cum ratione insanire, ueritatesque, supra rationem constitutas, pro commentis habere. Misera profecto et pudenda philosophia est, quae pro uero propemodum habet nihil, nisi quod recentius est inuentum, siue de caetero rationi sit conueniens, siue eidem aduersetur. Recentiores, fateor, multa inuenere, et multa commentati sunt, quibus iure meritoque superbimus, at, qui se philosophari, nec posse, nec debere, existimat, nisi simul, quod nouum est, pro uero habuerit, is, meo quidem iudicio, longius abest a uera philo-

FK To 570

lofophandi ratione. Cum enim philosophari is demum dicatur, qui, rationem secutus ducem, pro uero habet nihil, nisi quod idoneis intrinsecisque argumentis possit communiri, manifestum est, ueri nominis philosophum, nec ex temporis diuturnitate, nec ex aetatis nouitate, suarum sententiarum ueritatem aestimare. Ecquid, dic, sodes, ecquid, inquam, penes prudentiores ualebit haec argumentatio: Haec uel illa sententia antiqua satis, et ob canitiem quasi uenerabilis est, E. non potest fieri per antiquitatem, quin sit eadem uera. Dudum coeptum est dubitari de prouerbio illo, omnium sermonibus satis trito: **Antiquissimum quodque uerissimum.** Proinde, cum nec temporum uetustas, nec proiecta sentiendi licentia, recentiori aetate inualefcens, efficere possit, ut, quod falsum est, uerum fiat, quodque uerum est, minus tale sit, intelligitur, quid sit, quod philosophia, in ueri inuestigatione unice occupata, nec nouitatem aetatis, nec eiusdem antiquitatem, admodum curet, sed, argumentorum subnixa robore, id tantum, quod ratio, tanquam optima rerum et fida magistra, praecipit, amplectatur. Eant itaque, et se philosophos appellare erubescant, quotquot, uel antiquitatis nimium studiosi, non sapere, nisi cum Aristotele, sibi uidentur, uel nouorum philosophorum opinionibus, acutius inuentis, capti, tum demum recta se incedere uia, putant, si cum Cartesio, Leibnitio, Wolfio, Rüdigerio, aliis, et sentiant, et loquantur.

Haec fere sunt, quae, hanc in rem, carptim dicenda, putauit. Plura, eaque maioris omnino momenti, addi, et potuerant, et debuerant, sed, temporis, chartaeque angustia exclusi, hic subsistamus, necesse est, ea, quae de illo, *quod nimium est in studio recentioris philosophiae, adferenda* nunc erant, peculiari commentatione propediem explicaturi.

Quod reliquum est, me nunc conuerto ad id, cuius gratia haec omnia sum praefatus. Cum nimirum a Magnificis, Excellentissimis, que Patribus Conscriptis, obseruandis Gymnasii nostri Patronis, Golicium uel ideo maxime uocatus sim, ut iuuenes ordinum superiorum, docenda, et philosophia, et Theologia, ad academiam rite praeparem, nouum nunc auspicabor munus oratione, non contra illa quidem et ornata, sed eiusmodi tamen, ut ad Gymnasii nostri statum uel maxime pertinere uideatur. Constitui nimirum mecum, in illustri Excellentissimorum Doctissimorumque Virorum confessu, de clamare de modo, *Scholis Gymnasii, ruinam minantibus, florem pristinum, pristinamque stabilitatem restituendi.* Cui orationi, futuro die lunae, in acroaterio maiori, hora IX. matutina, a me habendae, ut interesse perbenigne uelint *Magnifici, Excellentissimi, Consultissimi, Doctissimi, reipublicae nostrae Patres Conscripti, atque item Consultissimi, Experientissimi, Doctores, nostram ornantes ciuitatem, et Summe Maximeque Reuerendi Ecclesiae Ministri, Nobilissimi porro et Doctissimi Gymnasii Doctores, Gymnasii denique nostri Ciues ornatissimi praestantissimi, et* omni, qua possum, submissione et humanitate rogo atque contendo. P. P. VI. Calendas Quinctiles, qui dies est in fastis reipublicae sanctioris dies festus, Ioanni facer. Anno recuperatae gratiae 1706. ccccxxvi.

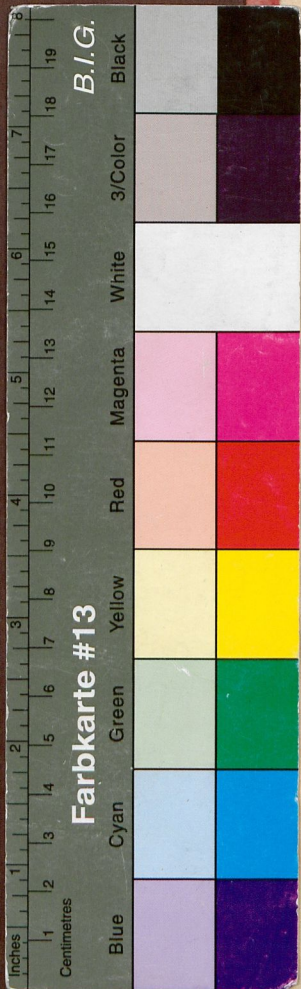
no

Pom Tra 570, FK

ULB Halle 3
003 120 945

Q. B. V
 PRAENOBILISSIMOS AMPLISSIMOS CONSVLTIS
 SIMOS EXCELLENTISSIMOSQVE
 INCLVTAE REIPVBLICAE GORLICENSIS
PATRES CONSCRIPTOS
 MVNIFICENTISSIMOS GYMNASII
PATRONOS

ATQVE ITEM
 OMNES OMNIS ORDINIS DIGNITATISQVE LITERATOS
 AD ORATIONEM SVB NOVI MVNERIS AVSPICIA
 MORE RITVQVE VETERVM VII. CALENDAS QVINCTILES
 HORA NONA MATVINA AVDITA HABENDAM
 QVAM POTEST HVMANISSIME OBSERVANTISSIMEQVE
 INVITAT
 M. FRIDERICVS CHRISTIANVS BAVMEISTERVS
 GYMNASII GORLICENS. RECTOR

GORLICI, LITERIS RICHTERIANIS.

De nimia antiquitatis et novitatis studio.

